

Van den Bergh Limited Margarinefabrieken, Rotterdam – London – Cleve - Brussel

Samuel van den Bergh uit het Brabantse dorp Geffen was handelaar in manufacturen en koloniale waren. Hij kwam met de boterhandel in contact doordat de boeren die niet aan geld gewend waren zijn spullen ruilden voor hun boter, die hij weer verkocht en exporteerde naar Engeland.

Boterhandelaar Anton Jurgens in Oss kocht direct na het op de markt komen van margarine – een Franse vinding – in 1871 een licentie en begon in Oss een margarinefabriek. Een jaar later volgde Van den Bergh dit voorbeeld en hij vestigde zich ook in Oss. Van den Bergh boekte zo'n succes met de margarinefabricage en export, waar Jurgens in eerste instantie niet mee bezig was, dat hij al snel fabrieken bouwde in Cleve (Kleef, Duitsland) en Brussel. Vanwege de export naar Engeland verplaatste hij in 1891 zijn hoofdkantoor naar Rotterdam. Vervolgens verkocht hij zijn boedel in Oss inclusief zijn villa aan Jurgens. Volgens overlevering zou hij tegen zijn concurrent gezegd hebben: "Koop jij mijn huis maar, want je bent de enige hier die het kan betalen". Hij ging in Amsterdam wonen en bouwde fabrieken in Rotterdam en Londen. Op de Nederlandse markt boekte hij het grootste succes met Vitello, een boterpreparaat dat bestond uit roomboter en zuiver plantaardige margarine dat hij in 1898 lanceerde. Hij maakte in zijn reclames en op de verpakkingen van de producten die in kartons verkocht werden onderscheid in Margarine en Vitello. Dat kwam hem op een aanklacht te staan en een proces dat zijn zoon, advocaat, glansrijk won.

Door de verslechterende situatie op de boter- en margarinemarkt werden Van den Bergh en Jurgens in 1908 gedwongen tot samenwerking in de "Boterunie", een belangengemeenschap waarin de winsten onderling verdeeld worden. De overeenkomst werd aanvankelijk geheim gehouden. Voor de buitenwereld waren ze nog elkaars concurrenten. De wijze waarop Van den Bergh en Jurgens vervolgens hun bedrijven organiseerden en de productie en afzet van margarine internationaliseerden werd een voorbeeld voor de industriële ontwikkeling op Europees niveau.

In 1930 ging de Boterunie samen met de Britse firma Lever Brothers Ltd. – producent van o.a. Sunlight zeep met een fabriek in Vlaardingen – in Unilever. De Nederlandse en de Britse tak bleven zelfstandig opereren vanuit een nieuw hoofdkantoor aan het Museumpark in Rotterdam en een prestigieus hoofdkantoor in Londen, het "Unilever House".

Van den Bergh voerde met Vitello onafgebroken reclamecampagnes in de dagbladen, en gaf er diverse presentjes bij: reclamezegels, maandkalenders in kleur en kinderspellen, waaronder de populaire vlechtmatjes (zie pagina 4).

In september 1909 werd een bijzondere reclame uitgebracht. Er werd maandelijks achtereenvolgens een landkaart van Nederland en van de 11 provincies gratis uitgedeeld bij de pakken Vitello, en tenslotte een omslag met gegomde plakstrips waar de 12 kaarten ingeplakt konden worden. Dit cadeau werd door de pers en door de schooljeugd goed ontvangen. Op 1 januari 1911 werd een vervolg gelanceerd met 12 kaarten van Europa en Nederlands Indië.

Deze vorm van reclame was een unicum. Dit werd pas in 1922 gevolgd door Wijnhandel Ferwerda en Tieman die zo 3 series kunstproducties uitbracht, en in 1941 door de cafetaria Rutte – Heck met een ringbandje met een stripverhaal.

Zie verder Van den Bergh en Jurgens.

BERG01

Vitello-Atlas voor Nederland

Vitello-Atlas voor Nederland. Present-Exemplaar voor de verbruikers van „Vitello”. Van den Berghs Limited, „Vitello” en Margarinefabrikanten, Rotterdam – London – Cleve – Brussel. (1909)

12 bladen op gegomde inplakstroken.

Prijs: gratis

Kenmerken

In de dunne kartonnen omslag van 19 x 27 cm zijn 6 gevouwen en eenzijdig gegomde stroken papier geniet, met 3 nielen in de neep. Door zorgvuldig één gomstrip te bevochtigen kon er een kaart met dezelfde afmetingen als de omslag op geplakt worden.

De 11 afzonderlijke provinciekaarten zijn allemaal in groen ingevuld. Op de overzichtskaart van Nederland zijn geel en lichtblauw toegevoegd om de provincies van elkaar te onderscheiden.

De provinciekaarten zijn bladvullend gemaakt, zodat de schaal varieert van 1 : 287.000 voor Utrecht tot 1 : 500.000 voor de langste / breedste provincies. Alle kaarten zijn duidelijk gemerkt met “Van den Bergh's Vitello” en “VITELLO-ATLAS”.

Inhoud

De kaarten zijn eenvoudige topografische kaarten met handgeschreven teksten, uitgebracht in de volgorde:

Friesland

Groningen

Drente (nog zonder h geschreven)

Overijssel

Gelderland

Utrecht

Noord-Holland

Zuid-Holland

Zeeland

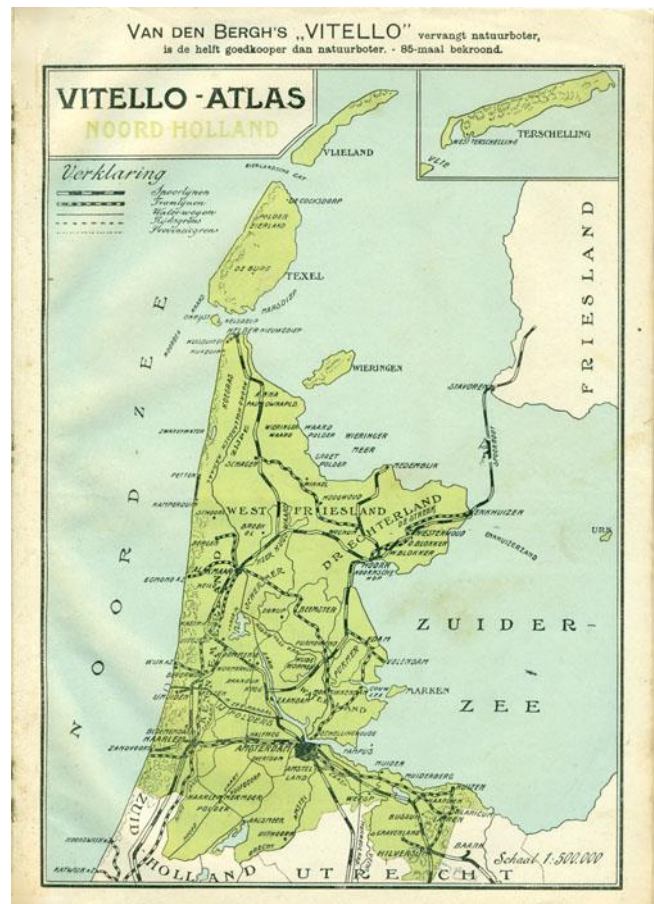
Noord-Brabant

Limburg

Nederland.

Voor de kijker van 100 jaar later is er veel interessants op te zien. Het gebied ten oosten van ons land wordt nog aangeduid met Pruisen. Autowegen en autobridgen over de grote rivieren komen nog niet voor; daar werd pas na WO-I aan begonnen. Wel zijn alle spoorlijnen en de grote tramlijnen aangegeven, en dat zijn er veel meer dan nu. Ook de grensoverschrijdende, zoals bijv. Eindhoven – Valkenswaard – Neerpelt – (Hasselt – Luik) die tot in de zestiger jaren bestaan hebben..

De Zuiderzee en het Wieringenmeer zijn nog zee, en Wieringen, Marken, Urk en Schokland zijn nog eilanden.

BERG02

Vitello-Atlas van Europa

Gratis Vitello-Atlas van Europa. Present-Exemplaar voor de verbruikers van „Vitello”. Van den Berghs Limited, „Vitello” en Margarinefabrikanten, Rotterdam – London – Cleve – Brussel. (1911)

12 bladen op gegomde inplakstroken.

Prijs: gratis

Kenmerken

In de dunne kartonnen omslag van 19 x 27 cm zijn 6 gevouwen en eenzijdig gegomde stroken papier geniet, met 3 nieten in de neep. Door zorgvuldig één gomstrip te bevochtigen kon er een kaart met dezelfde afmetingen als de omslag op geplakt worden.

In dit album is elke kaart aangeduid als “Vervolg”. Voor deze kaarten zijn de kleuren roze en paars gebruikt. De kaarten zijn weer bladvullend gemaakt, maar er is geen schaal bij vermeld. Alle kaarten zijn duidelijk gemerkt met “Van den Bergh's Vitello” en “VITELLO-ATLAS”

Inhoud

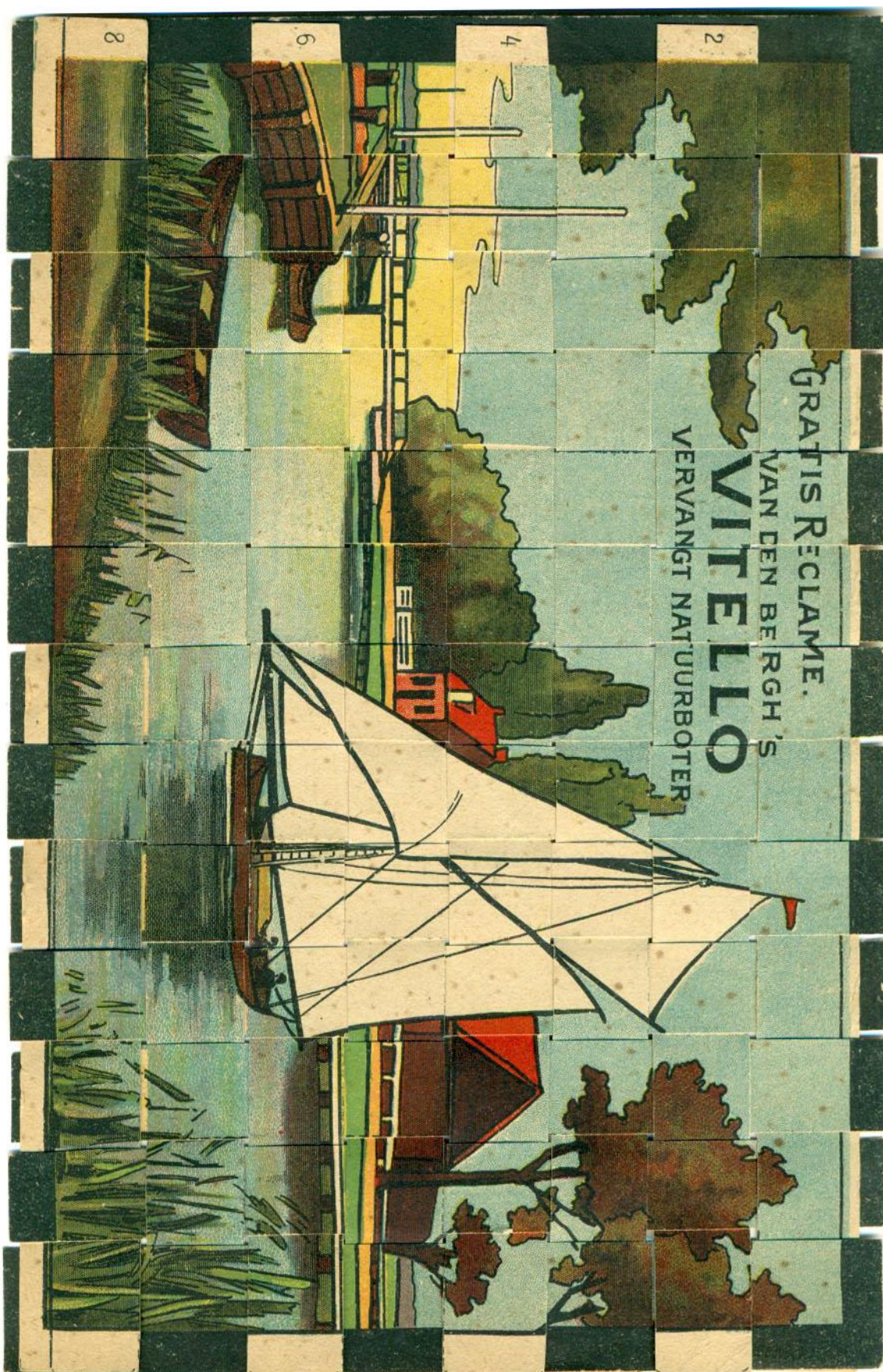
De kaarten zijn eenvoudige topografische kaarten, uitgebracht in de volgorde:

Europa
 Duitsland
 Frankrijk
 Groot-Britanje en Ierland
 Rusland (incl. Polen en Oekraïne)
 Oostenrijk-Hongarije
 Italië
 Spanje en Portugal
 Zweden en Noorwegen, IJsland, Denemarken
 Balkan
 België en Luxemburg, Zwitserland
 Nederl. Oost en West-Indië.

Ook op deze kaarten is er veel te zien voor de kijker van nu. Het Duitse rijk loopt helemaal door tot Koningsbergen (nu Kaliningrad) en alle “länder” zijn vermeld, Straatsburg ligt nog in Duitsland, Ierland is nog onderworpen aan het Verenigd Koninkrijk, het keizerrijk Oostenrijk omvat ook nog Hongarije, Kroatië, Bosnië-Herzegovina, Triëst, en een deel van Polen, en het Turkse rijk sterkt zich nog uit over Macedonië, Bulgarije, Albanië en een deel van Griekenland.

Een uitgeknipt en in elkaar gestoken vlechtmajje op ware grootte (23 x 15 cm).